

IV.

STUDENTERVID FRA MIDTEN AF 1600-TALLET

Ved C. Rise Hansen.

Det nedenaftrykte stykke stammer ligeledes fra håndskrift nr. 56 i octav i Historisk-Genealogisk Arkiv. Hvor typisk det er som prøve på tidens studentervid, lader sig naturligvis ikke afgøre; næppe meget af den art er vel nu bevaret. Læseren bør ikke dømme viddet for hårdt; en ting må vist iøvrigt siges, at vittighederne — såvidt man kan se — er renfærdige.

Man må vel nærmest antage, at stykket er blevet afskrevet af en af Jakob Thomsen Lyngaa's venner eller slægtninge under studieophold i København og sendt til ham; men den mulighed er naturligvis også til stede, at Jakob Thomsen på anden måde har erhvervet det. Den eneste mulighed for en omtrentlig datering af stykket synes at være omtalen af kongens største krigsskib *Recompens*, der i hvert fald eksisterede endnu i 1634.

Teksten har på flere steder ikke været let at læse, ligesom kommenteringen har været vanskelig, idet en del ord — herunder stednavne — med vilje er forvanskede (heri består formentlig netop en del af det vittige), uden at det nu er muligt i hvert fald for udgiveren at gennemskue forvanskningen.

Jmt¹.

Itt fornemme testimonium eller tingsswinde giffuit en lystig broder aff sine udwalde collegis etc.

bliffue hiemme i sommer; ti, effterdi examen publicum ehr offuerstaaet, her ehr intet offuer at vente. Jeg vil tale med dig om en uge fire eller sex. Vale.

¹) Jmt. = juramentum, vidne.

Wi effterskreffne Jon Winkepiill, stiernekiger till Steffns klint, herritzfogitt till Tybergss eg, Jep Sudder i Colding, wiintaper till Faxe gadekier, tingskriffuer same sted, Hemming Lærspiud¹, herritzmand och tingrider ibidem, kiendiss for ingen och gjør witterlig for alle med dette wor obne wellbeklichett tingsswinde, att aar effter Lutze Pølsekrinss død halffangen gang halffanden den neste dag for s. Kaluntz dag i pølsemaanit² war skichett paa forskreffne Tybergss herritz ting Orben Seckepibere, oldermænd udj den witt berømte stad Huessinge, och daa aff menige borgemester och raad begierede och eschede itt uwillig tingswinde, huorlediss hand sig udi same deriss bye paa nogen kortt tid skaaitt³ och skichitt haffuer, huilchett hannem icke under en ubodelig skade negtiss kunde, men att hand heller dette woriss tingsswinde och beuis kunde nyde nogitt gott paa sin fortagne reisse.

Saa effter god berammitt skich udi Huessinge ere disse effterschreffne och regelbundene dannemend beraadde udgangen att forfare den gandsche sagss leilighed udi alle maader, som ere Peder Snur aff Alborg, snyltefeilere⁴ til forskreffne Huesinge wiinkieller, Søffren Tiellessøn aff Tisted, uwærdig belleblessen till Sundbye ferge, Suantzer Danch i Nærum, plougmand paa kongenss største skib Recompins⁵, Christen Knoltøe i Wirum, bomslutter paa Kiøge kag, Simen Reebslaer i Farum, støfflesmid paa Sproff⁶, Oluff Told i Smørum, liussemynter⁷ i dett blaæe torn, Christen Brixen til Bissurup, gadeuascher udi kullhussitt, Trine won Sach, potteschurer i finkeburitt⁸, huilche forskreffne reenliffuitt uberaadde dannemend indkomme lickendiss⁹ paa deriss høyre kindtender och stammede paa deriss wenster albue, soere med oprachte ankelkoder, att de haffde huerken siell eller salighed, att de ey heller kiendte denne for-

¹) Lærspiud, læderspyd. Et lædersværd var ironisk for tunge el. mund (kæft), jvf. *mundlæder*. Det samme gælder vel læderspyd.

²) Pølsemand, november.

³) skaaitt, opført.

⁴) feilere = fidler, violinspiller.

⁵) Recompens, et af Christian 4.s største krigsskibe. Det omtales bl. a. 1634, se H. G. Garde: Efterretninger om den danske og norske søemagt I, 130, 136. Jvf. Kanc. Brevb. 1625 19. febr.

⁶) Sproff, Sprogø.

⁷) liussemynter, vel parodisk for lysestøber (mynter = møntmester).

⁸) finkeburitt, fængslet.

⁹) lickendis, slikkende.

bemelte breffuissier Orben Sechepibere, ey heller wiste nogitt aff hannem att sige udi nogen mode uden paa ærenss wegne, att hand haffde flittelligen studeritt udenlands paa Amager udj bruglige kunster och effter god forfarende professorum udi Muntiflesco deriss flittelig examination och offuerhøring giortt en synderlig profect udj carnyffel, rommersting och fembkortt¹ oc aff musicis probatissimis till Snagedall approberit till kongenss fiollblessier och stadtzlæffueblessiere udj den witt berømte stad Peiterssborg; thi hand kand synderlig well blesse udj knabstobe², fielekander och store passeglase³, huor der kand gaae bylger for munden som tellekniffschafft. Hand haffuer och perlustrerit och er well bewandritt udi Henssstederne, som er Kattesund, Pusterwig, Rossengaarden, huor hand er well werserit i pilchentauffuell, klodssbane⁴, ridderspill, Kieler och bredtspill, saa hand maa promoveris udi første promotion in lachabaureum.

Herhoss kunde wi hannem denne woriss ringe beuiss for denne aarsag skyld icke beneckte, att hand kunde nyde dette gott ord synderlig offuer fergestederne, Langewodsdam⁵, Roesschild heede, Driddebroe, Midsommer, Tune gadekier, de salte i Veile wed Kiøge galle, att hand motte ubehindrett fremkomme, icke giøre hannem nogen offuerwold udi nogen maade eller schade med nogen ulowlig werge eller waaben, huilche der opregniss och ere udi den wittberømte Huesinge gillisschroe strengelig uden stor straff forbødne och udliuste, men laden diss hannem fri passere, huercken hid eller did. Desligeste igien nem toldstederne s. Jørgen⁶, Helliggiesthuuss⁷, Stoderkonge slotterne, Sproff, Knudsshoffuitt och Meddellfard sundt och andenstedtz welbeschattitt, att hand kommer huerchen hid

¹) Forskellige slags kortspil. Rommersting synes ikke omtalt i ord-bøgerne.

²) knabstobe, store krus.

³) passeglase, glas med mærker, der angav rumfanget.

⁴) Klodssbane bestod i, at to personer kastede med kugler efter en på en pæl anbragt ring.

⁵) Langvadsdam, en dæmning med en sluse uden for København.

⁶) S. Jørgens gård uden for s. Jørgens sø (Jvf. O. Nielsen: Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse I, 183 ff.).

⁷) Helliggejsthus: Der tænkes vel på Helligåndshospitalet, der 1606 var flyttet ud til gården Vartov på Strandvejen (Helligaandskirken i København, ved Bjørn Kornerup, s. 233 ff.).

eller did, om hand icke woriss ringe windnissbiurd och tingsswinde nyder gaatt ad, forskylder wi gierne.

Giffuitt dag, aar och sted, som forskreffuitt staar.

Signeter.

O. O. O.